

ایران، سیاست، آینده‌شناسی

به اهتمام: دکتر مجتبی مقصدی

بخش سوم: آینده‌شناسی سیاست داخلی

- ۲۵۵ فصل بیست و نهم: تحولات اجتماعی و آینده تحولات سیاسی - اجتماعی در ایران / رضا خلیلی
- ۲۸۹ فصل بیست و نهم: توسعه‌های و آینده پژوهی علمی در ایران / علی رضا سلطانی
- ۳۰۵ فصل بیست و نهم: روش شناختی برای سنجش وزن حرکت‌های قومی - مذهبی (با توجه به ...)
- ۳۳۳ فصل بیست و نهم: بازنگری نوین در عرصه سیاست بر مبنای پژوهشی درباره ساز و کار ...
- ۳۴۹ فصل بیست و نهم: آینده‌شناسی موسیقی اجتماعی - سیاسی ایران / محسن مقصدی / شقایق حیدری

بخش چهارم: آینده‌شناسی سیاست خارجی

- ۳۷۷ فصل بیستم: مؤلفه‌های هویت‌ساز و آینده‌شناسی سیاست خارجی ایران / مسعود غفاری / شهریار ...
- ۴۰۱ فصل بیستم: چشم‌انداز سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران: تعامل و یا تقابل / امیر محمد ...
- ۴۱۷ فصل بیستم: آینده‌نگر «موازنه تهدید» و امنیت ملی ایران در منطقه خاورمیانه / علی‌اکبر جعفری ...
- ۴۳۷ فصل بیستم: اینترنت و آینده دیپلماسی / بهرام نوازنی ...
- ۴۵۵ فصل بیست و یکم: آینده‌شناسی جهت‌گیری سیاست خارجی ایران با بهره‌گیری از مدل SWOT: مطالعه موردی: سیاست خارجی ایران در افغانستان پس از تهاجم آمریکا / محسن خلیلی / نسترن صالح‌نیا ...
- ۴۷۷ فصل بیست و دوم: آینده‌پژوهی حوزه سیاست خارجی ایران در رابطه با اتحادیه اروپا / محمد جعفر جوادی / ارجمند / سکینه بیری‌گنبد ...
- ۴۹۳ فصل بیست و سوم: برنامه هسته‌ای و آینده چالش‌های سیاست خارجی ایران: بررسی سطح منطقه‌ای و بین‌المللی / سید جواد صالحی / فریبرز ارغوانی / پیرملاعی ...

بخش پنجم: آینده‌شناسی مطالعات راهبردی

- ۵۲۱ فصل بیست و چهارم: آینده‌پژوهی و برآورد محیط راهبردی: لازمه تصمیم‌گیری بهتر / محمدرضا ...

آینده‌شناسی جهت‌گیری سیاست خارجی ایران با بهره‌گیری از مدل SWOT¹

(مطالعه موردی: سیاست خارجی ایران در افغانستان پس از تهاجم آمریکا)

* محسن خلیلی

** نسترن صالح‌نیا

آینده‌شناسی یکی از دغدغه‌های همیشگی بشر کنونی است. در مطالعات سیاسی و معامی اخیر، آینده‌شناسی از اهمیت خاصی برخوردار است و جایگاهی محوری در این‌ها دارد. آینده‌اندیشی یا مطالعات درباره آینده، که از آن در زبان فارسی با عناوینی چون آینده‌نگری، آینده‌پژوهی و آینده‌شناسی یاد می‌شود، یک حوزه پژوهشی نسبتاً جدید است که قلمرو آن، همه عرصه‌های معرفت‌نظری و تکاپوهای علمی آدمی را می‌نوردد و نتایج حاصله از آن می‌تواند تأثیرات گسترده‌ای در هر یک از این عرصه‌ها داشته باشد. آینده‌اندیشان در هر عرصه‌ای که به فعالیت اشتغال دارند با ابتناء به این آموزه آنچه قابل تصور است امکان‌پذیر است»، می‌کوشند از میان همه امکانات موجود در آنجا که خلاقیتشان اجازه می‌دهد شمار هر چه بیشتری را متصور سازند. آنگاه از این حالات ممکن، آینده محتمل را مشخص سازند و سپس از میان این احتمالات، بهترین‌ها را توصیه می‌کنند (Fontela, 2002).

1. SWOT (Strength, Weakness, Opportunity, Threat).

- خجسته‌نیا، حسین (۱۳۸۹)؛ «ایران - افغانستان، ارتباط ریلی درآمدی بر سازوکار حمل و نقل چندقابلی برای همکاری منطقه‌ای»، روابط خارجی، س ۲، ش ۵.
- رضائیان، علی (۱۳۸۰)؛ مبنای سازمان و مدیریت، تهران: سمت.
- رنجبر، مقصود (۱۳۸۱)؛ «اهداف و منافع ملی در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران»، علمی-سیاسی، س ۵، ش ۲۰.
- شرکت بازرسی مهندسی و صنعتی ایران (۱۳۸۶)؛ تجزیه و تحلیل SWOT، تهران: مؤلف.
- شفیعی، نوذر (۱۳۸۱)؛ «بازی قدرت در صحنه افغانستان: اهداف و الگوهای رفتاری»، سیاست دفاعی، ش ۴۰ و ۴۱.
- صفوی، سیدحمزه (۱۳۸۷)؛ کالبدشکافی سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، تهران: دانشگاه تهران، صادق(ع).
- علی احمدی، علیرضا، فتح‌الله، مهدی و تاج‌الدین، ایرج (۱۳۸۲)؛ نگرش جمع بر مدیریت استراتژیک، تهران: انتشارات دانش.
- کردنائیج، اسدالله (۱۳۸۵)؛ تدوین استراتژی و اثربخشی در بخش دولتی، تهران: دانشگاه تربیت مدرس، مرکز مطالعات مدیریت و بهره‌وری ایران.
- کیوان حسینی، سیداصغر (۱۳۷۶)؛ «پیامدهای بحران افغانستان بر امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران»، سیاست دفاعی.
- مصلی‌نژاد، عباس (۱۳۸۸)؛ «تحول درونی در روند سیاست خارجی ایران»، رهیافت‌های سیاسی بین‌المللی، ش ۱۷.
- ملازهی، پیرمحمد (۱۳۸۵)؛ «حضور ناتو و آمریکا در افغانستان و تأثیر آن بر ایران و جهان اسلام»، مطالعات منطقه‌ای جهان اسلام، س ۷، ش ۲۵.
- ورجاوند، پرویز (۱۳۷۸)؛ بحران دیپلماسی ایران و پیامدهای آن در افغانستان از حماسه تا فاجعه، اطلاعات سیاسی و اقتصادی، ش ۱۳۹ و ۱۴۰.
- هادیان، حمید (۱۳۸۸)؛ «ضعف ساختاری دولت - ملت‌سازی در افغانستان»، راهبرد، س ۱۸، ش ۱.
- هالستی، کالوی جاگوی (۱۳۷۶)؛ مبنای تحلیل سیاست بین‌الملل، ترجمه بهرام مستقیمی و سعید سوری، تهران: دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه، ج ۲.
- هانگر، دیوید و ویلن، توماس (۱۳۸۱)؛ مبنای مدیریت استراتژیک، ترجمه سیدمحمد آخوندی، تهران: دفتر پژوهش‌های فرهنگی.

Emilio (2002); "bridging the gap between scenarios and models", *Foresight*, Vol.

Anthony (1996); Afghanistan in Perspective, *Asian Affairs*, Vol xxxVII (old vol 83), Part III, Oct. 1996.

James (2002); *Creating Better Futures: Scenario planning as a tool for a better world*, Oxford University press.